

INTERVENCIÓ DE Guadalupe Ortiz de Landàzuri, filòloga

Autoritats, professor Rodriguez, altres professors i professores, senyores i senyors.

1. Una fita important en el món de la bibliografia

Ens trobem en un acte singular per diversos motius:

- la presentació de l'edició crítico-històrica de *Camí*, després de quasi 70 anys de la 1^a. Edició, quan gairebé ja ha arribat als 5 milions d'exemplars
- El marc del Centenari del naixement de l'autor.
- A més aquest llibre enceta la col·lecció de les "Obres Completes" de l'autor: aquest llibre en marcarà la pauta.

També ens trobem en un marc singular: l'arxiu i el museu diocesà de Barcelona –Pia Almoïna-, amb el seu director, professor i doctor Josep M. Martí i Bonet –especialista en Història de l'Església i –com a arxivista- en edicions d'aquest tipus-- i, a més tenim entre nosaltres a l'editor de l'obra, el professor de Teologia Sistemàtica, doctor Pedro Rodríguez que ens parlarà de l'edició d'aquest llibre, de la seva gestació i de l'aportació que suposa a la bibliografia espiritual i històrica dels fons documentals existents.

És evident que aquesta acuradíssima edició de *Camí* marca una fita important en la bibliografia existent per diferents motius que intentaré destacar.

2. Dues característiques bàsiques

En primer lloc, vull fer esment de dues característiques que han fet possible aquesta obra i que la configuren; dues característiques que el professor Rodríguez ja ha destacat: a la *Introducción* del llibre:

- El fet de no cenyir-se a una edició crítica textual –tal com s'entén actualment en els estudis lingüístics-, que hagués consistit en fixar el text i comparar-lo amb les versions

anterior, sinó que amplia aquest estudi i en fa una edició crítico-històrica que abraça no només l'obra concreta sinó la vida de l'autor, ja que s'endinsa totalment en el moment de l'escriptura. Deixeu-me que us citi, per la seva expressivitat, l'objectiu que es marca el professor Rodríguez: Vol “sorprender al texto en su hacerse”, en la seva gènesi (Pàg. XVII). Ambició i interès que depassa la feina més brillant d'un bon crític en establir l'edició crítica de qualsevol obra. L'autor ha aconseguit, d'alguna manera, endinsar-se en aquells anys trenta del segle passat per estudiar no només el text, sinó el context.

- L'altra característica, que fa possible aquesta primera, és aquella que el professor Rodríguez ha qualificat de “memòria històrica” dels moments en què aquest llibre anava fent-se. No podem oblidar que som als anys trenta, amb una gran inestabilitat material, de fugida, refugis, canvis... Sorpren francament la tasca del professor Rodríguez, però no deixa de sorprendre tampoc tot el material amb què ha pogut comptar per fer aquest estudi, malgrat les giragonses del temps, d'una guerra civil pel mig, dels continus trasllats en situacions ben adverses, la precarietat material en què es trobaven (ordenen les “gaiticas” a sobre d'un llit a falta de taula), etc.

3. L'aixecament de l'edifici. La interpretació

En segon lloc, el Dr. Rodríguez ha procedit a l'aixecament de l'edifici.

Aquelles dues característiques juntament donen una base; l'interès-ambició del Dr. Rodríguez i la documentació que es troba als arxius de la Prelatura: aquí ve la seva tasca de conjuminar tots els elements per construir –per aixecar materialment- l'edifici de l'edició crítico-històrica. Ha orquestrat tots els elements i, a més a més, els posa sobre la taula, els mostra perquè el lector pugui entendre com ha estat la construcció: ens en dona la clau.

Tot això ha fet que l'apartat crítico-històric del volum sigui el més extens quantitativament, encara que no ho sembli. És el que amb una bona dosi d'humor intel·lectual el professor Rodríguez anomena: “El laboreo”, “El resultado de todo este laboreo”

(referint-se a la seva tasca detectivesca). Aquest “laboreo” ha estat ingent. Cal no oblidar que el professor Rodríguez des dels anys 60 “del segle passat” hi és, en aquesta tasca intel·lectual (teològica, ascètica, històrica, etc.) d’estudiar *Camí*.

4. Un fruit de la vida

Una altra de les coses que queda evident és que el text de *Camí* és fruit de la vida, perquè només “reconstruint” la vida ha pogut el Dr. Rodríguez establir-lo, resseguint les cartes que s’escriuen uns i altres, establint els contextos personals dels que en aquell moment tenien relació amb el beat Josepmaria, rellegant el diaris personals dels “còmplices” de *Camí*, aquells estudiants, sacerdots, bisbes, joves, que estaven més o menys a prop d’ell i que d’alguna manera van influir en el redactat del llibre –bé sigui per una carta, o per una anècdota, o una trobada- o, fins i tot en el mecanografiat, en el disseny de la coberta, o en la distribució per capítols, etc. Així, per exemple, el crític Rodríguez esmola el bisturí fins a poder datar un punt concret, estudiant les cartes d’anada i tornada dels estudiants, del front de la batalla, o el dietaris on, d’alguna manera velada feien constar que el beat Josepmaria havia acabat una feina; en començava una altra de nova, etc. El professor Rodríguez ha resseguit l’atzarosa vida deambulant del beat Josepmaria i dels papers que produïa.

1. Disposició dels materials

Si seguim el *Sumario* veurem l’exhaustivitat de l’obra i l’ordre rigorós que l’autor s’ha autoimposat: claredat, ordre... coses que semblen elementals però que no ho són –perquè no abunden en el món de l’erudició enfocada per a experts-. Així trobem en primer lloc la Introducció General que ens explica com ha treballat l’autor, com a procedit (procedimental); el 2n capítol general el constitueix bàsicament el text original amb una segmentació que fa el crític en tres parts, on apareixen els punts de *Camí* definitius i tot l’aparat crític, on es recullen les redaccions anteriors de cada punt (tant si van ser editades a *Consideraciones espirituales* com

si no), referències de cartes, nexes entre diversos punts del llibre, relació amb la tradició literària espiritual, etc.

El tercer capítol recull els *Apéndices*, el quart els *Anexos* i, finalment, els *Índices*.

6. La literaturitat de *Camí*

Per la meua banda, no parlaré de res nou, sinó que diré com amb aquesta valuossíssima obra es veu confirmada una vegada més i ja definitiva la literaturitat de *Camí*.

Camí és una obra literària que pertany al gènere aforístic, espiritual, epistolar... i el depassa; que neix amb la vida i segueix la vida; que no s'exhaureix en ella mateixa, que és rodona perquè crea un món poètic i el va aprofundint; perquè un punt crida a un altre i així successivament.

7. Plantejament del valor literari de *Camí*

La capacitat literària de *Camí* no és un tema col·lateral al que avui ens aplega en aquesta sala; un valor afegit al text, sinó que hi és de manera substancial. No es poden fer escissions d'alta tecnologia per separar el que hi ha de literari del que és espiritual. No ens trobem davant d'un recull bonic de pensaments religiosos, ni d'una forma bella de dir coses elevades. En aquestes paraules – que conformen *Camí*-- hi és la vida amb els seus matissos, amb la contundència del literari. Neix de la vida, passa un procés de depuració, i surt amb aquesta força de la vida i de la voluntat de trasmetre una experiència vital que sobta, que atrau en si mateixa.

Tot i que la voluntat de l'autor no era literària –ara ho veiem encara més clar amb aquesta edició-, sí que es troben indicis ben precisos que ens fan saber que l'autor buscava la manera de dir, l'expressió més encertada, per donar una sotragada al lector, o pel contrari, insinuar-li delicadament un pensament espiritual.

En l'edició crítico-històrica això queda encara més palès ja que assistim a la composició del text, a les successives intervencions de l'autor per precisar millor una idea, per no repetir-se, per suggerir, etc.

Finalment, per resumir, destacaré els tres valors que destacaria de l'obra:

- Marca una fita en la historiografia; fins i tot per l'edició de les “Obres Completes” de l'autor;
- És un estudi exhaustiu, però a l'abast de tots ja que desentraña el procés d'escriptura de cada part;
- Segueix la vida de manera que ha pogut aconseguir el que s'havia plantejat en un inici: “Sorprender al texto en su hacerse”.

Moltes gràcies

Barcelona, 29-4-02